

AGENȚIA ROMÂNĂ DE ASIGURARE A CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Membră în Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior - ENQA

Înscrișă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior - EQAR

Politici și practici instituționale referitoare la inteligența artificială în învățământul superior

Întâlnirea anuală cu reprezentanții instituțiilor de învățământ superior responsabili cu
evaluarea și asigurarea calității

Cristian DOICIN

Sibiu · 16 octombrie 2026

Calitatea educației, în era AI generative

Ce înseamnă calitatea educației într-o lume în care inteligența artificială poate genera, în câteva secunde, un studiu de caz, un program informatic, un raport, o analiză de date sau o soluție aparent convingătoare la o problemă complexă?

*Întrebarea se mută de la „**dovedirea fraudei**” la „**dovedirea învățării**”.*

Dacă o sarcină scrisă obișnuită poate fi rezolvată cu AI la nivel de promovare, mai dovedește ea că studentul a învățat?

De ce AI generativă este o provocare nouă?

1

Accesibilitate

Cost redus, utilizare din browser, integrare în programele folosite zilnic.

2

Invizibilitate

Textul nu e copiat dintr-o sursă; detectoarele fac doar inferențe probabilistice, cu rezultate fals pozitive.

3

Calitate

La multe sarcini standard, lucrările asistate de AI trec pragul de promovare, sunt „originale” și sunt greu de identificat.

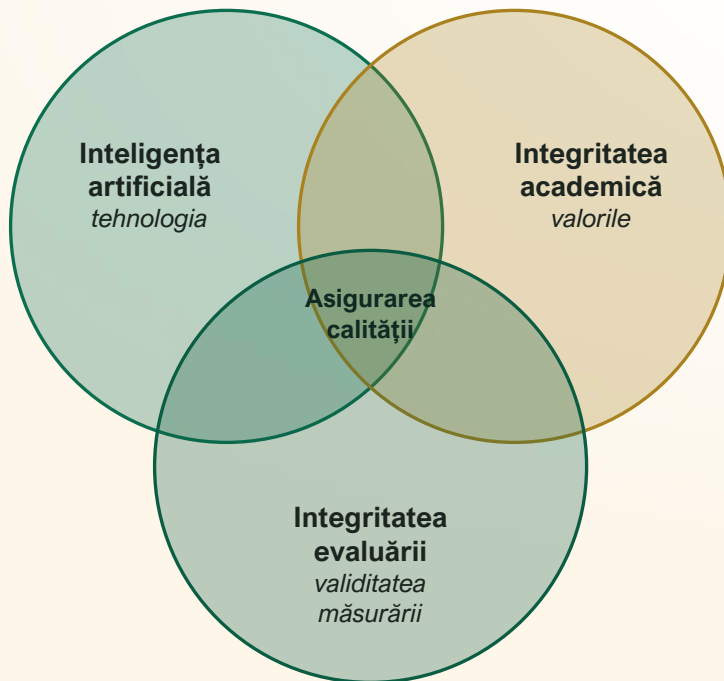
4

Interactivitate

AI intervine pe tot parcursul sarcinii: contribuția studentului devine un spectru, nu „da sau nu”.

Consecința: problema nu mai este doar detectarea, ci validitatea evaluării.

Asigurarea calității - 3D

1

Utilizare intenționată sau neintenționată

Granița nu mai e evidentă; regulile trebuie să spună ce e permis și ce trebuie declarat.

2

Validitatea evaluării

Dovedește evaluarea că studentul a atins rezultatele învățării?

3

Revizuirea rezultatelor învățării

Rezultatele care pot fi atinse fără efort uman pot cere o reconsiderare, nu doar altă formă de evaluare.

Ce arată datele: nu copiază toată lumea

95.513 studenți · 20 de universități publice de cercetare din SUA · 2023–2024 · fraudă estimată prin întrebări indirecte

2/3

dintre studenți au folosit
AI generativă în cursul
anului

9%

dintre utilizatori au
folosit-o fraudulos, în
medie

26%

dintre utilizatorii zilnici,
față de 7% la cei lunari

**Mai multă fraudă unde
AI produce ușor text**

Economie **17%**
Jurnalism **16%**
Biologie **5%**

Echitate: utilizare regulată 45% la studenți și 33% la studente; 39% la studenții albi și asiatici, 29% la minoritățile subreprezentate. O reformă care presupune că „toți au AI” poate adânci inegalitățile.

Sursa: Chirikov, Smirnov & Kizilcec (2026), *Science* 392, 818–820; CSHE, UC Berkeley. Date din SUA; pentru România nu există încă date comparabile.

Cadrul european se schimbă rapid

AI intră în standardele europene de calitate

ESG 2015

0

mențiuni despre AI

O singură referire explicită la integritatea academică, în liniile directoare ale Standardului 1.1.

ESG 2027 · a doua versiune draft

Standardul 1.1 Politica de calitate leagă integritatea academică de utilizarea responsabilă a AI și abordează utilizarea și implicațiile AI în învățare, predare și procesele de calitate.

Standardul 1.3 Orice utilizare a AI în învățare, predare și evaluare trebuie să fie responsabilă, centrată pe om și supusă supravegherii umane.

Traducere orientativă

Detaliat în sesiunea de ieri · aprobare așteptată la Conferința ministerială EHEA, mai 2027

Ce se aplică deja și ce urmează?

SE APLICĂ DEJA

din 2 februarie 2025

Art. 4 · Alfabetizarea AI

Măsuri pentru alfabetizarea AI a personalului care folosește aceste sisteme.

Art. 5 alin. (1) lit. (f) · Interdicție

Interzise: sistemele care deduc emoțiile persoanelor în instituțiile de învățământ, cu excepția motivelor medicale sau de siguranță. Relevant pentru unele soluții de supraveghere online a examenelor.

RISC RIDICAT DIN 2 DECEMBRIE 2027

Anexa III, punctul 3 · educație

(a) **Acces și admitere**

(b) **Evaluarea rezultatelor învățării**

(c) **Stabilirea nivelului de studii**

(d) **Supravegherea examenelor**

Universitatea care folosește astfel de sisteme (art. 26): supraveghere umană de către persoane competente, monitorizare, jurnale păstrate cel puțin 6 luni, informarea studenților și candidaților.

Patru priorități comune ale agențiilor europene

31 de agenții din EHEA, cele mai multe abia la început cu AI, au convenit aceste 4 priorități. Pe baza lor, ENQA a publicat în noiembrie 2025 zece principii.

Etică și transparență

Utilizare etică, transparentă, cu răspundere pentru rezultatele generate.

Incluziune și echitate

Fără excluderea instituțiilor, personalului sau studenților cu resurse reduse.

Supraveghere umană

Tehnologia sprijină judecata experților, nu o înlocuiește.

Coordonare între agenții

Abordări coerente în EHEA, împotriva fragmentării și adoptării necritice.

Agențiile nu doar supraveghează: facilitează dialogul și sprijină universitățile în politicile AI.

Principiile ENQA (1–5)

1 Integrare strategică

O politică AI clară și publică la nivelul întregii agenții; AI este un instrument, nu un scop.

2 Utilizare etică, incluzivă, sustenabilă

Etică, incluziune, impact de mediu, autonomie academică, cadrul legal și drepturile omului.

3 Transparență și comunicare

Declararea publică a utilizării AI și procese transparente față de părțile interesate.

4 Protecția datelor și consimțământ

Date personale sau sensibile doar cu acordul explicit al instituțiilor, părților interesate și experților.

5 Echitate și acces

Acces echitabil la AI pentru toți cei implicați; fără amplificarea inegalităților existente.

Ghidurile sunt orientative: ENQA nu le verifică în evaluarea agențiilor.

Principiile ENQA (6–10)

6	Adecvare la scop și evaluare continuă	Folosirea AI doar unde se potrivește; monitorizarea eficacității, acurateței și alinierii cu scopul evaluării.
7	Supraveghere umană și răspundere	Deciziile finale aparțin experților, conform evaluării colegiale din ESG; rezultatele AI se analizează critic.
8	Formare și alfabetizare AI	Instruire periodică a personalului și a membrilor panelurilor: instrumente, riscuri, oportunități.
9	Inovare cu prudență	Spațiu pentru experimentare, cu reguli clare care protejează calitatea și integritatea.
10	Revizuire și adaptare periodică	Politicile AI se actualizează odată cu tehnologia și cu schimbările din învățământul superior.

Principiul 7 leagă totul: evaluarea externă rămâne fundamentul asigurării calității.

IDEEA CENTRALĂ A GHIDURILOR ENQA

AI sprijină judecata experților. Nu o înlocuiește.

Evaluarea internă/externă rămâne fundamentul asigurării calității;
responsabilitatea pentru decizie rămâne umană.

Principiile ENQA și obligațiile legale

Principiu ENQA · orientativ	ESG 2027 (draft) · standard	AI Act / GDPR · obligatoriu
7 · Supraveghere umană	Std. 1.3: utilizare centrată pe om, sub supraveghere umană	Art. 14 și art. 26 alin. (2): supraveghere de persoane competente
8 · Formare și alfabetizare AI	—	Art. 4: alfabetizarea AI, aplicabil din feb. 2025
1 · Integrare strategică	Std. 1.1: politica de calitate abordează AI	—
2 · Utilizare etică	Std. 1.1: integritate academică și AI responsabil	Art. 5: practici interzise, inclusiv deducerea emoțiilor
3 · Transparență	Std. 1.1: politică publică	Art. 26 alin. (11) și art. 50: informarea persoanelor
4 · Protecția datelor	—	GDPR; art. 26 alin. (9): evaluarea impactului asupra datelor
6 · Evaluare continuă	—	Art. 26 alin. (5)–(6): monitorizare, jurnale min. 6 luni

Ce este azi orientativ în ghidurile ENQA devine standard prin ESG 2027.

Șase întrebări de verificare pentru fiecare instituție

Politică AI publică

Există o politică adoptată și publică, care spune ce e permis și ce trebuie declarat?

Inventarul instrumentelor

Știm ce instrumente AI folosim în admitere, evaluare și supravegherea examenelor?

Formarea personalului

Are personalul didactic, administrativ și de calitate formare în AI, cu un responsabil clar?

Reguli pentru date

Ce documente și date nu se încarcă niciodată în instrumente AI publice?

Evaluarea reproiectată

Dovedesc evaluările că studentul a învățat, nu doar că a predat un produs?

Decizia rămâne umană

Cine verifică și răspunde de orice decizie sprijinită de AI care privește studenții?

Fiecare întrebare corespunde unui principiu ENQA și unei prevederi din ESG 2027 sau AI Act.

Agențiile de AC, încă în urma tehnologiei

46

agenții din 40 de țări
analizate, plus 6
interviuri

76%

au prevederi privind
integritatea academică

15%

doar 7 din 46 au
prevederi explicite
despre AI în standarde

~90%

lucrează cu cadre de
integritate anterioare AI
generative

De ce: revizuirea standardelor e lentă, iar capacitatea de a elabora ghiduri noi e limitată, mai ales în sistemele mici.

Primele care au acționat: Marea Britanie, Irlanda, Australia și Noua Zeelandă, prin ghiduri, rețele de sprijin și analize naționale.

Riscuri noi chiar în asigurarea calității

Circuitul „bot-to-bot”

semnalat de QQI, Irlanda

Rapoarte redactate cu AI, evaluate cu instrumente asistate de AI. Cine mai garantează judecata?

„AI echo chamber”

semnalat de JUAA, Japonia

Judecata umană contextuală slăbește prin neutilizare când răspunsurile vin gata formulate.

Confidențialitatea

regula HAKA, Estonia

Instrumente licențiate pentru uz intern, dar fără documente confidențiale în modele publice.

Rapoartele de evaluare internă și munca experților evaluatori au nevoie de reguli proprii: ce instrumente se pot folosi, ce nu se încarcă niciodată, cine răspunde de rezultat.

Cinci niveluri de adaptare la AI

Detectarea nu e soluția; reproiectarea evaluării este

Instrumentele de detectare

14

**instrumente testate: niciunul
suficient de precis și fiabil pentru uz
instituțional.**

Textul ușor editat trece nedetectat, iar un student cu scriere fluentă poate fi acuzat pe nedrept. Fiecare model nou reduce eficiența detectoarelor.

Weber-Wulff et al. (2023), IJEI 19, 26

Ce recomandă Chirikov et al. (2026)

- 1 Evaluări controlate, selectiv**
Orale, practice, susțineri live, unde trebuie verificată performanța independentă.
- 2 Evaluări orientate pe proces**
Documentarea raționamentului, justificarea alegerilor, critica unui rezultat AI.
- 3 Reformă pe discipline**
Fiecare domeniu are alte rezultate ale învățării; nu există o rețetă universală.
- 4 Formarea cadrelor didactice**
Profesorii trebuie să înțeleagă ce poate face AI ca să reproiecteze sarcinile.

Reproiectare pe termen lung, nu reguli restrictive greu de aplicat.

Rolul profesorului se schimbă

Ora de curs în care profesorul transmite informații pe care studentul le poate obține imediat își va pierde treptat relevanța.

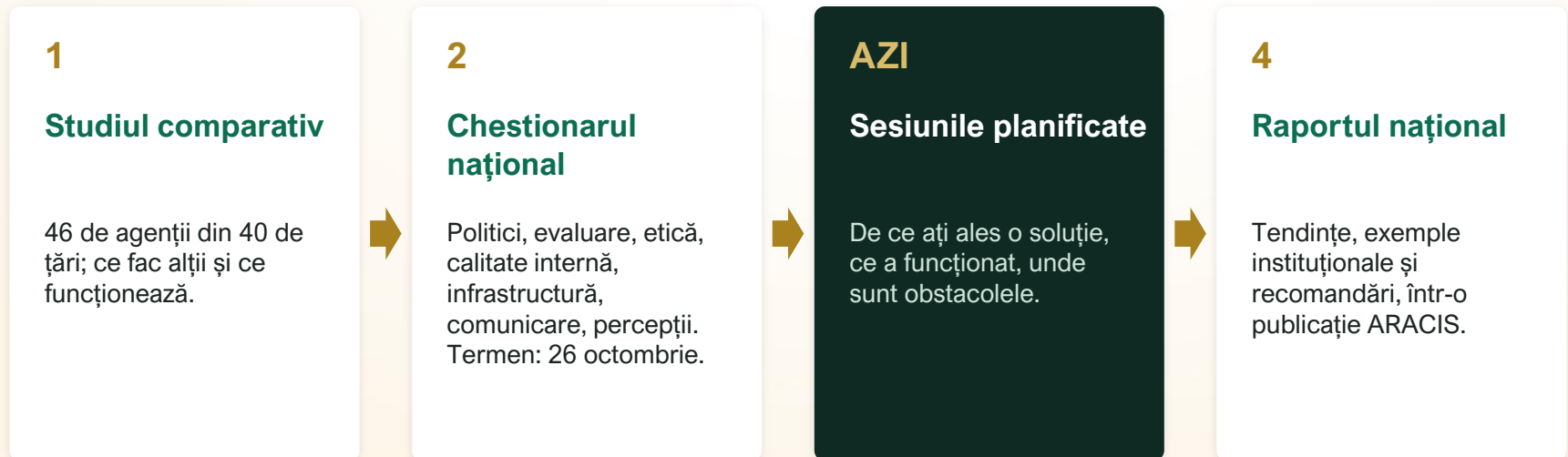
Alfabetizarea AI înseamnă capacitatea de a:

- ✓ identifica situațiile în care AI aduce o valoare pedagogică reală;
- ✓ verifica exactitatea și proveniența rezultatelor;
- ✓ proteja datele studenților și informațiile instituției;
- ✓ menține răspunderea umană asupra deciziilor.

Competența nu se măsoară prin numărul de instrumente folosite.

„Profesorii trebuie mai întâi sprijiniți, apoi evaluați.”

Trei surse pentru primul raport național

O diagnoză, nu un clasament. Ceva mai mult de jumătate dintre instituții au răspuns până acum. Datele sunt prelucrate anonim; instituțiile sunt numite doar cu acordul lor. Azi nu prezentăm rezultate ale chestionarului.

Patru teme pentru discuțiile de azi

TEMA 1

Rolul asigurării calității

Ce rol au CEAC și departamentul de calitate în politicile și procedurile privind AI?

TEMA 2

Evaluare și integritate

Ce s-a schimbat în evaluarea studenților? Ce a funcționat și ce nu?

TEMA 3

Asigurarea internă a calității

Ce monitorizați privind AI? Pentru ce folosiți AI în departament și cu ce reguli?

TEMA 4

Perspective de viitor

O întrebare diferită pe sală: ARACIS în 12 luni, practici de preluat, riscuri și oportunități.

10 minute pe temă

Regula Chatham House

Concluzii în plen, 12:00–12:15

Ce se spune poate fi folosit în raport, fără a indica cine a spus.

AGENȚIA ROMÂNĂ DE ASIGURARE A CALITĂȚII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Membră în Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior - ENQA

Înscrișă în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior - EQAR

Vă mulțumesc.

Vă rugăm să completați chestionarul până la **26 octombrie 2026** 😊.

www.aracis.ro

<https://www.facebook.com/ARACIS.RO>

<https://www.linkedin.com/company/aracis/>